

การทอ้งเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี

การวิจัยฐานทรัพยากรการเกษตรสู่การทอ้งเที่ยวอย่างยั่งยืน

เกิดชาย ช่วยบำรุง*

บทคัดย่อ

รายงานการวิจัยนี้เป็นการศึกษาผลงานวิจัยจำนวน 19 โครงการของนักวิจัยจำนวน 69 ท่านจาก 7 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการทอ้งเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดสุราษฎร์ธานีโดยใช้เทคนิคการสังเคราะห์งานวิจัย (Synthesizing Research) ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ รวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการทอ้งเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ 1) การสร้างเครือข่ายองค์ความรู้เพื่อพัฒนาการทอ้งเที่ยวเชิงเกษตร 2) แนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งทอ้งเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี 3) การจัดการการทอ้งเที่ยวเชิงเกษตรอ่าวบ้านดอน และ 4) ธนาคารข้อมูล คลังสมองการวิจัยการทอ้งเที่ยวเชิงเกษตร ผลการศึกษาในครั้งนี้ทำให้เห็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการทอ้งเที่ยวเชิงเกษตร สุราษฎร์ธานีและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาการทอ้งเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ต่อไป

คำสำคัญ: การทอ้งเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน การวิจัยฐานทรัพยากรการเกษตร

* คณบดี, รองศาสตราจารย์ คณะการจัดการการทอ้งเที่ยว สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
118 ถนนเสรีไทย แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240
เมล: therdchai.c@nida.ac.th, tedchoibamroong@hotmail.com

Agricultural Resources Research for Sustainable Agro-Tourism: A Case Study of Surat Thani, Thailand

*Therdchai Choibamroong**

Abstract

This synthesis report has derived from nineteen extensive research projects carried out by a total of sixty-nine researchers from seven tourism agricultural organizations in Surat Thani Province. The aim of the paper is to compile substantial body of knowledge on agro-tourism in Surat Thani Province. It can considerably be divided into four parts; 1) a creation of knowledge-sharing networks on the development of agro-tourism 2) a guideline to enhance Surat Thani's capability on agro-tourism 3) ways to manage agro-tourism in Aow Ban Don 4) a knowledge source on an overview of existing agro-tourism research studies and their approaches. Consequently, the results from this research synthesis have revealed the effective ways to develop sustainable agro-tourism activities in Surat Thani Province.

Keywords: Sustainable Agro-Tourism, Agricultural Resources Research

* Associate Professor NIDA Center of Integrated Tourism Management Studies (NITs)
National Institute of Development Administration (NIDA)
118 Moo 3, Sereethai Road, Klong-Chan, Bangkok, Bangkok 10240, THAILAND.
E-mail: therdchai.c@nida.ac.th, tedchoibamroong@hotmail.com

บทนำ

แม้ภาคอุตสาหกรรมของไทยจะพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แต่ภาคเกษตรกรรมยังพื้นฐานการผลิตที่สำคัญ ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) และกรมส่งเสริมการเกษตรได้ส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขึ้น เพื่อยกระดับอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน โดยบูรณาการความรู้ด้านการท่องเที่ยวกับการเกษตรเข้าด้วยกัน มีการนำทรัพยากรการเกษตรที่มีอยู่มาจัดเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้เกิดการขยายเส้นทางการท่องเที่ยว เกิดการท่องเที่ยวในลักษณะทัวร์เกษตร เกษตรสัญจรหรือการทัศนศึกษาในพื้นที่ทางการเกษตร อันจะนำมาซึ่งการสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรและท้องถิ่น รวมทั้งเป็นทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวอีกด้วย

จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นจังหวัดหนึ่งที่ภาคเกษตรกรรมมีศักยภาพสูง พร้อมทั้งจะป้อนวัตถุดิบให้กับภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งภาคอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยวก็มีการพัฒนาระบบการคมนาคมและพัฒนากิจการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ เศรษฐกิจหลักของจังหวัดสุราษฎร์ธานีจึงขึ้นกับภาคเกษตรกรรมและภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตร สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของจังหวัดว่า “เป็นศูนย์กลางการเกษตรครบวงจร ผู้นำการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพที่ยั่งยืนในภูมิภาค เป็นเมืองน่าอยู่ เป็นศูนย์กลางการศึกษาและพัฒนาคุณธรรม” จากสถิตินักท่องเที่ยวจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2550 พบว่า ความนิยมของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เลือกที่จะท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง และกระจายตัวในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลบางส่วน ในขณะที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่จะท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลมากกว่าในเขตอำเภอเมือง แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาตินิยมมากที่สุด คือ เกาะสมุย รองลงมา คือ เกาะพะงันและเกาะเต่า ตามลำดับ สอดคล้องกับความคิดของปัญญา แสงสุริยัน อุปนายกสมาคมโรงแรมและท่องเที่ยวจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งสรุปว่า จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีชื่อเสียงและเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่งดงามและเป็นจุดแข็งของจังหวัด เช่น เกาะสมุย เกาะพะงัน และเขาอก ซึ่งสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมาเยือนได้เป็นจำนวนมาก โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มแกลนดิเนเวีย” (ปัญญา แสงสุริยัน, 2551) นอกจากนี้ เสนีย์ ภูวเศรษฐาร นายกสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะสมุยได้กล่าวถึงการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือของภาคธุรกิจในการกำหนดบทบาทของตนเองให้มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวและการจัดการปัญหาต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การลงนามปฏิญญาความร่วมมือ “The Green Island Project” ระหว่างสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวสมุย สมาคมโรงแรมไทยภาคใต้ และภาคีต่าง ๆ เพื่อให้ภาคีเกิดการตื่นตัวในสิ่งแวดล้อม มีส่วนร่วมในการฟื้นฟูและรักษาธรรมชาติ และวิถีชีวิตท้องถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์ของเกาะสมุย รวมถึงแสวงหาแนวทางในการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (เสนีย์ ภูวเศรษฐาร,

2551) จะเห็นได้ว่าสถิติและสถานการณ์การท่องเที่ยวที่ผ่านมา การท่องเที่ยวจะกระจุกตัวอยู่ตาม เกาะต่าง ๆ จึงไม่สามารถทำให้การท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานีประสบผลสำเร็จในภาพรวมได้ ดังนั้น การท่องเที่ยวเชิงเกษตรจึงเป็นพลังเสริมอีกทางหนึ่งที่จะก่อให้เกิดโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยว และการเกษตรควบคู่กันไป รวมทั้งจังหวัดสุราษฎร์ธานีก็มีพื้นที่ที่สามารถยกระดับให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีศักยภาพอยู่หลายแห่ง เช่น อำเภอกาญจนดิษฐ์ ซึ่งมีชื่อเสียงในด้านการเลี้ยง หอยนางรม หอยแครง และหอยแมลงภู่ อำเภอไชยา แหล่งผลิตไข่เค็มอันโด่งดังระดับประเทศ อำเภอนาสาร ซึ่งขึ้นชื่อเรื่องความอร่อยของเงาะโรงเรียน เป็นต้น

หากมองในภาพรวมจะพบว่า จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีศักยภาพเหมาะแก่การจัดการท่องเที่ยว เนื่องจากมีทรัพยากรธรรมชาติหลากหลาย ประกอบกับนโยบายการพัฒนาจังหวัดได้กำหนดให้ การท่องเที่ยวเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาให้จังหวัดมีการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพอย่างยั่งยืน ดังนั้น การท่องเที่ยวเชิงเกษตรจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะทำให้การท่องเที่ยวก้าวเข้าสู่ทิศทางแห่ง ความยั่งยืนภายใต้การผสมผสานกับภาคเกษตรกรรมซึ่งเป็นจุดแข็งของพื้นที่ และยังทำให้นักท่องเที่ยว ได้รับประสบการณ์ใหม่ในแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี นอกจากนี้ ยังก่อให้เกิดการ อนุรักษ์และส่งเสริมการพัฒนาการเกษตรให้ยั่งยืน ส่งเสริมให้เกษตรกรมีทางเลือก มีรายได้เพิ่มขึ้น เกิดความรัก ภาคภูมิใจในวัฒนธรรม วิถีชีวิตอาชีพของตนเองอันจะส่งผลต่อการสืบทอดและอนุรักษ์ อาชีพเกษตรกรรมในระยะยาว เหนืออื่นใดการส่งเสริมรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรย่อมนำมาสู่การ เชื่อมโยงและการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างบุคคล ภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา ชุมชน และเกษตรกรในพื้นที่มากขึ้น ดังนั้น จึงได้ดำเนินการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา การท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดสุราษฎร์ธานีเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว เชิงเกษตร ตลอดจนรวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อเป็นฐานข้อมูล ไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ดังนี้

1. เพื่อรวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ระเบียบวิธีวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้ เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยทั้งหมด 19 โครงการ มีการใช้ เครื่องมือที่หลากหลาย และใช้กระบวนการศึกษาทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ผลการ วิจัยที่มีคุณค่าและน่าเชื่อถือ ซึ่งสรุปกระบวนการวิจัยในภาพรวมของชุดโครงการได้ ดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 5,619 คน โดยเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

2. การสัมภาษณ์ จำนวน 453 คน โดยสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในพื้นที่ ตัวแทนประชาชน ผู้ใหญ่บ้าน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ตัวแทนเกษตรกร เกษตรจังหวัด เกษตรอำเภอ นักวิชาการเกษตร กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการด้านการท่องเที่ยว ตัวแทนจากสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานสุราษฎร์ธานี และสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

3. การประชุมและประชุมเชิงปฏิบัติการ 31 ครั้ง จำนวน 1,007 คน จัดเวทีอภิปราย 3 ครั้ง จำนวน 97 คน

4. การอบรมกลุ่มตัวอย่างเพื่อทดลองใช้หลักสูตรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรใช้งานโปรแกรมคอมพิวเตอร์อย่างง่าย การใช้และดูแลเว็บไซต์แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ชุดโครงการดังกล่าวแบ่งออกเป็น 4 ประเด็น กระบวนการวิจัยในแต่ละประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การสร้างเครือข่ายองค์ความรู้เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การศึกษาในประเด็นกลุ่มเครือข่ายองค์ความรู้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรประกอบไปด้วย 4 โครงการ ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยใช้วิธีการสำรวจ 2 โครงการ เพื่อรวบรวมองค์ความรู้ทางการเกษตรผ่านยุทธศาสตร์ (อุทิศ ภูมิชัย, 2551; วิทยา ศักดา, 2551) ในขณะที่โครงการของวิจิตร วรปัทมศรี (2551) ดำเนินการวิจัยโดยการสร้างเครือข่าย ยุทธศาสตร์ โดยการจัดประชุมผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้เกษตรและเทคโนโลยีและกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รับสมัครนักเรียนเครือข่ายยุทธศาสตร์ จัดอบรมแกนนำเครือข่าย นำนักเรียนเครือข่ายไปศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้เกษตรท้องถิ่น จัดประชุม สัมมนาและจัดนิทรรศการ ส่วนเอกชัย แสงมณี (2551) เก็บข้อมูลจากเกษตรกรอำเภอ เกษตรกรในจังหวัดสุราษฎร์ธานีด้วยการสัมภาษณ์ จัดกลุ่มสนทนา การประชุม และสร้างหลักสูตรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร สร้างเครือข่ายเกษตรกรอำเภอและเกษตรกร

ประเด็นที่ 2 แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประเด็นแนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานีประกอบด้วย 11 โครงการ วิธีการศึกษาใช้การสัมภาษณ์ สนทนากลุ่ม (พัสดรา เรื่องศรี, 2552; พิชัย สุขวุ่น, 2551; วิชุดา ให้เจริญ, 2552; สมมาส เส่งสุข, 2551; วชิร พืชผล, 2551) การสำรวจและการวิเคราะห์ SWOT (นิรมล เสริมทรัพย์, 2551; ภัทรวิดี อินทปิ่นดี, 2551) แมทริกซ์ TOWS

จัดเวทีประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามเทคนิค A-I-C และการวางแผนยุทธศาสตร์ (กมลวัลย์ โมราศิลป์, 2551) วิธีการสัมภาษณ์และสำรวจ (โสภณ บุญล้ำ, 2551) อบรมเชิงปฏิบัติการการใช้งานโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการใช้ข้อมูลของเกษตรกรเพื่อการท่องเที่ยวศึกษาดูงาน (ธีระยุทธ์ ขุนศรีแก้ว, 2551) วิจัยเอกสาร สร้างฐานข้อมูลโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่องเผยแพร่ข้อมูลผ่านเว็บไซต์และหนังสือ (จุฑามาศ กระจำวงศ์, 2551)

ประเด็นที่ 3 การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอ่าวบ้านดอน

ประเด็นกลุ่มการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอ่าวบ้านดอนประกอบด้วย 3 โครงการ นักวิจัยใช้การวิจัยในเชิงปริมาณด้วยการเก็บแบบสอบถามนักท่องเที่ยวควบคู่กับการวิจัยในเชิงคุณภาพ ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกภาคีที่เกี่ยวข้อง จัดเวทีประชุมระดมความคิดเห็น จัดเวทีประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามเทคนิค A-I-C และการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) โดยเน้นกระบวนการการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (PAR) ของภาคีที่เกี่ยวข้อง เพื่อเปิดโอกาสให้ภาคีทางการท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการคิด วิเคราะห์ ปฏิบัติ และตัดสินใจ (ดวงกาญจน์ วัฒนบุญ, 2552; สอรัฐ มากบุญ, 2551; วรณวิษณีย์ ทองอินทราช, 2551)

ประเด็นที่ 4 ธนาการข้อมูล คลังสมองการวิจัยการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ประเด็นธนาการข้อมูล คลังสมองการวิจัยการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ประกอบด้วย 1 โครงการ โดยเป็นการรวบรวมข้อมูลท่องเที่ยวเชิงเกษตร จังหวัดสุราษฎร์ธานีและสร้างฐานข้อมูล (Database) บนฐานความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านโครงสร้างและองค์ประกอบของการออกแบบเว็บไซต์และความต้องการรูปแบบเว็บไซต์ของแหล่งท่องเที่ยว สถานที่พัก การเดินทาง และเทศกาลต่าง ๆ ได้สะดวก ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ในการรวบรวมข้อมูลและออกแบบเว็บไซต์ที่เหมาะสม (ธวัช ศรีไทย, 2551)

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

จากการสังเคราะห์ข้อค้นพบจากการศึกษาของ 19 โครงการวิจัยมีผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่สำคัญแบ่งตามประเด็นต่าง ๆ 4 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การสร้างเครือข่ายองค์ความรู้เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ในประเด็นนี้ประกอบด้วยโครงการวิจัย 4 โครงการ รายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ลำดับ	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ/หน่วยงาน
1.	การพัฒนาเครือข่ายยูวเกษตรกรกับการสร้างองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี: กรณีศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1	นายอุทิศ ภูมิชัย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1
2.	การพัฒนาเครือข่ายยูวเกษตรกรกับการสร้างองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี: กรณีศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2	นายวิทยา คักดา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2
3.	การพัฒนาเครือข่ายยูวเกษตรกรกับการสร้างองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี: กรณีศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3	นายวิจิตร วรปัทมศรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3
4.	การรวบรวมองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นและการสร้างเครือข่ายเกษตรอำเภอและเกษตรกรเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานี	อ. เอกชัย แสงมณี: วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยอาศัยการรวบรวมองค์ความรู้ทางการเกษตรท้องถิ่นและทัศนคติของยูวเกษตรกร ที่มีต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยรวมผ่านยูวเกษตรกรในเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 เขต 2 และเขต 3 ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกที่ดีแก่ยูวเกษตรกร ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความรักและเห็นคุณค่าในอาชีพของผู้ปกครอง เป็นการเชื่อมโยงความรู้ระหว่างการเกษตรกับการจัดการการท่องเที่ยวและก่อให้เกิดเครือข่ายยูวเกษตรกรในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และเพื่อให้ยูวเกษตรกรเห็นความสำคัญในการสืบทอดอาชีพเกษตรกรรม จึงจำเป็นต้องเรียนรู้วิถีการประกอบอาชีพแบบดั้งเดิมและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมให้ทันสมัย ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีทั้ง 3 เขตได้จัดทำหลักสูตรเกษตรท้องถิ่นบูรณาการกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร สำหรับครูผู้สอนกลุ่มสาระงานอาชีพและเทคโนโลยีใช้ในการสอนนักเรียน

ส่วนการรวบรวมองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นและการสร้างเครือข่ายเกษตรอำเภอและเกษตรกรเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานีนั้นได้ศึกษาองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นและทัศนคติของเกษตรอำเภอและเกษตรกรที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกษตรอำเภอและเกษตรกรที่มีศักยภาพต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานี นำมาวิเคราะห์และประมวลผล สุดท้ายได้หลักสูตรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสำหรับเกษตรอำเภอและเกษตรกร ซึ่งหลักสูตรอบรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและทักษะในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้แก่เกษตรอำเภอเกษตรกร ยูวเกษตรกร และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อถอดบทเรียนจากประสบการณ์การ

ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานี รวมทั้งหาแนวทาง วิธีการในการส่งเสริม และบริหารการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในระดับท้องถิ่นเชิงบูรณาการ มีการใช้วิธีการอบรมที่หลากหลาย เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ทั้งการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การระดม ความคิดเห็น การบรรยาย การปฏิบัติการและการศึกษาดูงานนอกสถานที่ ซึ่งหลักสูตรดังกล่าวจะ ส่งผลให้ผู้เข้าอบรมเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายใต้ประสบการณ์การดำเนินการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่ประสบความสำเร็จมาแล้วซึ่งถือว่าเป็นประสบการณ์ที่ดีที่สุด (Best Practice) รวมทั้งเกิดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตลอดจนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปถ่ายทอดให้กับ ผู้สนใจ ท้ายที่สุดจะส่งผลให้การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีความเป็น รูปธรรมมากยิ่งขึ้น เกิดการจัดการและพัฒนาองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรระหว่างเครือข่าย เกษตรกร ยุวเกษตรกร และภาคีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้น เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวและกิจกรรมการ ท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรการท่องเที่ยว การใช้หลักสูตร ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสำหรับนักเรียน เกษตรอำเภอ และเกษตรกรในแต่ละพื้นที่ จึงเป็นหนึ่งใน กลไกในการขับเคลื่อนเพื่อเสริมความพร้อมของเจ้าบ้านเพื่อรองรับผู้มาเยือน ซึ่งเป็นฐานสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสุราษฎร์ธานีสู่ความยั่งยืนต่อไป

ประเด็นที่ 2 แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ในประเด็นนี้ประกอบด้วยโครงการวิจัย 11 โครงการ รายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ลำดับ	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ/หน่วยงาน
1.	แนวทางการจัดกิจกรรม การสื่อความหมาย และสิ่งอำนวยความสะดวกแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร: กรณีศึกษาสวนสมรม จังหวัดสุราษฎร์ธานี	อ. พัสตรา เรืองศรี: วิทยาลัยตาปี
2.	การจัดการการตลาดในองค์กรภาครัฐเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาสวนปาล์ม น้ำมันวันทนา กองบิน 7 กองพลบินที่ 4 กองบัญชาการยุทธทางอากาศ	อ. นิรมล เสริมทรัพย์: วิทยาลัยตาปี
3.	รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวสวนยางพารา ของตำบลพรุพี อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี	อ. พิชัย สุขวุ่น: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
4.	กลยุทธ์การสร้างตราและการประชาสัมพันธ์ของชุมชนลีเล็ด อำเภอบุพผิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี	อ. ภัทรวดี อินทปนต์: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
5.	การจัดการความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร: กรณีศึกษาสวนทุเรียนบ้านเขาป้อม อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี	อ. วิษุตา ให้เจริญ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
6.	ยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีส่วนร่วมของตำบลเขาวง อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี	อ. กมลวันย์ โมราศิลป์: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี
7.	รูปแบบกิจกรรมและเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มผู้ผลิตไข่เค็มไชยา ตำบลเสม็ด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี	ผศ. โสภณ บุญล้ำ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
8.	การจัดการข้อมูลการท่องเที่ยวด้วยระบบคอมพิวเตอร์อย่างง่าย: กรณีศึกษาการเลี้ยงหอยในอำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	อ. อีระยุทธ์ ขุนศรีแก้ว: วิทยาลัยตาปี
9.	รูปแบบการพัฒนาศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ ตำบลดอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี	อ. สมมาส เล็งสุข: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
10.	รูปแบบเส้นทาง กิจกรรม และการสื่อความหมายการท่องเที่ยวเชิงเกษตร: กรณีศึกษาสวนสมุนไพร ตำบลคลองปราบ อำเภอนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี	อ. วังรี พิษผล: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
11.	การจัดการความรู้สู่เรื่องเล่าของชุมชนแหลมโพธิ์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน	อ. จุฑามาศ กระจำศรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรทางด้านการเกษตร ทั้งพืชผลทางการเกษตร ปศุสัตว์ และการประมง “การท่องเที่ยวเชิงเกษตร” จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะก่อให้เกิดโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวและการเกษตรควบคู่กัน สำหรับพื้นที่ที่มีแนวโน้มที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้ เช่น อำเภอกาญจนดิษฐ์ที่มีชื่อเสียงในด้านการเลี้ยงหอยนางรม หอยแครง และหอยแมลงภู่ การผลิตไข่เค็มไชยา พื้นที่บริเวณอื่นที่เป็นสวนผลไม้หรือสวนเกษตรที่ปลูกพืชเศรษฐกิจของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ เงาะโรงเรียน อำเภอนาสาร ทุเรียน อำเภอเกาะสมุย สวนปาล์มน้ำมันวันทนาฯ สวนยางพาราตำบลพรุพิสวนสมุนไพรตำบลคลองปราบ และสวนสมรมตำบลลำสิงขร เป็นต้น แหล่งผลิตทางการเกษตรเหล่านี้ล้วนสามารถจะยกระดับให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีศักยภาพได้ทั้งสิ้น

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร หากขาดการวางแผนและการจัดการที่ดี อาจมีผลเสียตามมาได้ และประการสำคัญที่ควรคำนึงถึง คือ ศักยภาพและความพร้อมในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งในแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน หากไม่มีการพัฒนาในทิศทางที่ถูกต้อง อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้ ดังนั้น เป้าหมายในการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์คุณค่าและความสวยงามทางธรรมชาติเอาไว้ ควรมีการพัฒนาและการจัดการที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งนอกจากจะก่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแล้ว ยังส่งผลให้เกิดการเพิ่มรายได้แก่เกษตรกรและชุมชน นอกจากนี้ ยังเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตให้กับเกษตรกรและชุมชนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้มีความยั่งยืนต่อไป ทั้งนี้เพื่อให้เกิดแนวทางการพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ ภาวคิที่เกี่ยข้องจึงต้องให้ความสำคัญกับการจัดการความปลอดภัย การจัดการรูปแบบกิจกรรมทางการท่องเที่ยว การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก การพัฒนาบุคลากรและการจัดการข้อมูลข่าวสารซึ่งครอบคลุมการประชาสัมพันธ์ การสื่อความหมาย เป็นต้น

การพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ (Host) และความสามารถในการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนจังหวัดสุราษฎร์ธานี (Guest) จากผลการวิจัยของชุดโครงการในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว การจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว การจัดการตลาดท่องเที่ยว และการจัดการความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งผลการวิจัยแต่ละโครงการยังทำให้ทราบถึงศักยภาพของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่หลากหลายอีกด้วย

ประเด็นที่ 3 การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอ่าวบ้านดอน

ในประเด็นนี้ประกอบด้วยโครงการวิจัย 3 โครงการ รายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ลำดับ	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ/หน่วยงาน
1.	แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน อ่าวบ้านดอน ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี	อ. ดวงกาญจน์ วัฒนปัญญา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
2.	การวิจัยเพื่อเสริมสร้างศักยภาพการท่องเที่ยวบริเวณ อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี	อ. สอรัฏฐ์ มากบุญ: วิทยาลัยชุมชนสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี
3.	การวิเคราะห์อุปสงค์ อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษาพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี	อ. วรณวิษณีย์ ทองอินทรราช: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

อ่าวบ้านดอนเป็นแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำขนาดใหญ่ในเขตภาคใต้ บริเวณอ่าวเป็นแนวป่าชายเลนซึ่งส่วนใหญ่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูให้มีความอุดมสมบูรณ์เพื่อเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ แหล่งพัก และอนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อน พื้นที่ส่วนใหญ่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวเนื่องจากมีความสวยงามและมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เป็นแหล่งอารยธรรมโบราณและมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ซึ่งควรอนุรักษ์ไว้เพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างยั่งยืน อีกทั้งยังมีฟาร์มสเตย์ที่พร้อมรองรับนักท่องเที่ยว

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวในการเที่ยวฟาร์มสเตย์ในอ่าวบ้านดอนมากที่สุด คือ การได้รับการแนะนำจากเพื่อน/คนรู้จัก/คนในครอบครัว แนะนำให้มาเที่ยว ซึ่งนักท่องเที่ยวอยากกลับมาเที่ยวยังฟาร์มสเตย์ซ้ำอีกและจะแนะนำผู้อื่นให้มาเที่ยวด้วย โดยองค์การภาครัฐควรสนับสนุนให้ฟาร์มสเตย์ในบริเวณอ่าวบ้านดอนเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับจังหวัด ทั้งนี้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่พึงพอใจในการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในระดับมาก ทั้งด้านสิ่งดึงดูดใจ การเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกและกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวต้องการชื่นชมความสวยงามและความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวของอ่าวบ้านดอน มีความพึงพอใจต่อเส้นทางการคมนาคม แต่ต้องการให้ปรับปรุงเรื่องป้ายบอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งพึงพอใจต่อสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งด้านที่พัก อาหาร และบริการ ซึ่งนักท่องเที่ยวต้องการที่พักที่เป็นธรรมชาติ สะท้อนถึงวิถีชีวิตในท้องถิ่นและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งต้องการกิจกรรมที่มีความหลากหลาย ทั้งกิจกรรมวิชาการ ชมธรรมชาติ วิถีชีวิตท้องถิ่น และกิจกรรมบันเทิง นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวยังต้องการมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมที่ทำในแหล่งท่องเที่ยว

การบริหารจัดการการท่องเที่ยวของอ่าวบ้านดอนจะประสบความสำเร็จได้ต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วมเชิงพหุภาคี แม้ปัจจุบันระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนมีความแตกต่างกันตามหน่วยงานที่สนับสนุน กล่าวคือ หากเป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เกิดจากชุมชนโดยตรง เช่น ชุมชนลิเล็ด ชุมชนบางไผ่ และชุมชนคลองท่าปูน ชุมชนจะมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว

เชิงเกษตรในระดับสูง ในขณะที่สินมะนาะฟาร์ม ซึ่งเป็นการก่อตั้งของเอกชนโดยคุณสมชาย สินมานั้นชุมชนจะมีส่วนร่วมในการจัดการในระดับน้อย ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรควรมีแนวทาง ดังนี้

1. ผู้นำชุมชนควรริเริ่มและกำหนดนโยบายการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชน ทั้งนี้ทุกชุมชนทั้งชุมชนลีเล็ด ชุมชนบางโป้ไม้ ชุมชนคลองท่าปูน และสินมะนาะฟาร์มมีการประชุมเพื่อสอบถามความคิดเห็นคนในชุมชน ซึ่งสิ่งที่ผู้นำชุมชนต้องตระหนักเป็นลำดับแรก คือ การกระจายรายได้อย่างทั่วถึงและการจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน นอกจากนี้ ผู้นำชุมชนยังมีส่วนในการกำหนดกิจกรรมรวมถึงพื้นที่ในการท่องเที่ยวและมีบทบาทอย่างยิ่งในการประสานงานกับภาครัฐและเอกชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนนั้น ๆ ผู้นำชุมชนจึงได้รับการอบรม ประชุม สัมมนาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ

2. ชุมชนสามารถแสดงความคิดเห็นและความต้องการในกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยมีส่วนร่วมตามความถนัดหรือตามอาชีพ เช่น นำนักท่องเที่ยวชมการสาธิตการเก็บมะพร้าว การเย็บจากการผลิตผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว สาธิตการจับกุ้ง ปลา และหอยนางรม เป็นต้น เพื่อเป็นการกระจายรายได้ให้แก่ชุมชนอย่างทั่วถึง ชุมชนมักจะรวมกลุ่มในการจัดกิจกรรมทั้งด้านที่พัก ยานพาหนะ กิจกรรมท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ และการบริการอาหาร เป็นต้น โดยเฉพาะชุมชนบางโป้ไม้และสินมะนาะฟาร์ม มีการนำเยาวชนมาฝึกหัดนำเที่ยวเป็นยุวมัคคุเทศก์ของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ

ประเด็นที่ 4 ธนาครข้อมูล คลังสมองการวิจัยการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ในประเด็นนี้ประกอบด้วยโครงการวิจัย 1 โครงการ รายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ลำดับ	ชื่อโครงการ	หัวหน้าโครงการ/หน่วยงาน
1.	การจัดการข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานีในรูปแบบเว็บไซต์	อ. ธวัช ศรีไทย: วิทยาลัยตาปี

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

ธนาครข้อมูลเป็นเสมือนฐานข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่แสดงข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในรูปแบบเว็บไซต์ ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลที่หลากหลาย สามารถเชื่อมโยง เพิ่มเติม และแก้ไขข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่การท่องเที่ยวได้ นับเป็นรูปแบบของการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอีกทางหนึ่งด้วย เพราะความทันสมัย สะดวกต่อการนำไปใช้อธิบายประโยชน์แก่นักท่องเที่ยวในการสืบค้นข้อมูลทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการนำไปพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดสุราษฎร์ธานีต่อไป

ปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) ด้านอินเทอร์เน็ต (Internet) เข้ามามีบทบาทในหลายหน่วยงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยว ซึ่งเว็บไซต์เป็นแหล่งข้อมูลที่จะประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้รู้จัก โดยนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมักนิยมการค้นหาข้อมูลเพื่อวางแผนการท่องเที่ยว แต่ข้อมูลทางด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานีในปัจจุบันยังมีไม่มากนักและขาดการปรับปรุงให้ทันสมัย ดังนั้น เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้ทราบข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมากขึ้นและสะดวกต่อการสืบค้น รวมทั้งเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานีให้มากขึ้น จึงควรพัฒนาระบบเว็บไซต์แหล่งรวมข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อให้บริการข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวและประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานีให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย

บทสรุป

จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีจุดเด่นทางด้านการเกษตรและมีโอกาสที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวและการเกษตรควบคู่กันไป โดยงานวิจัยในกลุ่มแนวทางพัฒนาศักยภาพเชิงเกษตรจะเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ที่เป็นแนวโน้มจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้ โดยมุ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ทั้งรูปแบบการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนากิจกรรม เส้นทางท่องเที่ยว การเสริมสร้างการเรียนรู้ระหว่างเกษตรกร ยุวเกษตรกร และสถาบันการศึกษา การจัดการทางการตลาด การประชาสัมพันธ์และการจัดการความปลอดภัยในพื้นที่ นอกจากนี้ ในพื้นที่บริเวณอ่าวบ้านดอนมัน ถือเป็นอีกหนึ่งแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในรูปแบบใหม่ที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน แต่ยังคงประสบปัญหาการขาดแคลนองค์ความรู้และปัญหาบริหารจัดการที่ดี ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในพื้นที่อันส่งผลให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ต่อไปในอนาคต ดังนั้น กลุ่มงานวิจัยการจัดการการท่องเที่ยวอ่าวบ้านดอนจึงถูกนำมาใช้เป็นตัวอย่างในการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนในพื้นที่ต่อไป โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนซึ่งเป็นคนในพื้นที่และนักวิชาการ ตลอดจนเครือข่ายองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่น ที่รวบรวมจากเกษตรกร เกษตรอำเภอ ปราชญ์ชุมชน และยุวเกษตรกร ซึ่งองค์ความรู้เหล่านี้จะเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาพื้นที่และพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวให้มีศักยภาพยิ่งขึ้น โดยองค์ความรู้เหล่านี้จะถูกเก็บรวบรวมไว้ในธนาคารข้อมูล เพื่อเป็นฐานข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในรูปแบบเว็บไซต์ที่เอื้อประโยชน์แก่นักท่องเที่ยวในการสืบค้นข้อมูลทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและแก่องค์กรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดสุราษฎร์ธานีต่อไป

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro-Tourism) เป็นการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ วิถีชีวิตของเกษตรกร ผสมผสานกับกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถท่องเที่ยวในชุมชนเกษตร เพื่อการเรียนรู้และศึกษาประสบการณ์ด้านเกษตรกรรม นับเป็น

การท่องเที่ยวอีกแบบหนึ่งที่ได้ทั้งความรู้และประสบการณ์ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้หรือประกอบอาชีพได้ เหนืออื่นใดคือการได้หวนกลับมาค้นหา เรียนรู้ เข้าใจ ภาควิชาภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งเป็นที่มาของสังคมไทย ที่เปี่ยมด้วยคุณค่า ภายใต้แนวคิด ปรัชญา องค์ความรู้ ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ เกษตรกรไทย ได้สัมผัสกับวิถีชีวิตชนบท ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และการประกอบอาชีพ เกษตรกรรมที่หลากหลาย จากวิถีชีวิตดั้งเดิมถึงการใช้ชีวิตที่มีเทคโนโลยีขั้นสูง ท่ามกลางทัศนียภาพของธรรมชาติที่สวยงามที่บริหารจัดการโดยเกษตรกรและชุมชน มีความประทับใจที่เกิดจากการได้ชม ชิม ถ่ายรูป ซื้อผลิตภัณฑ์ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ก่อให้เกิดความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ แก่นักท่องเที่ยว ส่งผลให้เกิดรายได้ชุมชนจากการจำหน่ายสินค้า ผลิตภัณฑ์แปรรูป และการบริการ

ภาคเกษตรกรรมของจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีศักยภาพสูง พร้อมจะป้อนวัตถุดิบให้กับภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งภาคอุตสาหกรรมและการบริการและการท่องเที่ยว ก็มีการพัฒนาระบบคมนาคมและพัฒนากิจการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ เศรษฐกิจหลักของจังหวัดสุราษฎร์ธานีจึงขึ้นกับภาคเกษตรกรรมและภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับภาคการเกษตรด้วยเหตุนี้จังหวัดสุราษฎร์ธานีจึงมีวิสัยทัศน์ว่า “เป็นศูนย์กลางการเกษตรครบวงจร ผู้นำการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพที่ยั่งยืนในภูมิภาค เป็นเมืองน่าอยู่ เป็นศูนย์กลางการศึกษาและพัฒนาคุณธรรม”

หากมองภาพรวมจะพบว่า จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีความเหมาะสมในการจัดการการท่องเที่ยว เนื่องจากมีทรัพยากรธรรมชาติหลากหลายประกอบกับนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้กำหนดให้การท่องเที่ยวเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาให้เป็นจังหวัดที่มีการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพอย่างยั่งยืนจากการพิจารณาสถิตินักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานีแล้ว พบว่า นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวเพียงแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมของจังหวัดเท่านั้น อาทิ เกาะสมุย เกาะเต่า หมู่เกาะอ่างทอง เขื่อนรัชชประภา สวยมณฑลพลาธารม ดังนั้น การพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวเพียงฝ่ายเดียวคงจะไม่เพียงพอที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้กระจายมายังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีได้ การยกระดับภาคเกษตรกรรมมาสู่การท่องเที่ยวโดยส่งเสริมให้เกิดการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจอย่างยิ่ง อันจะนำมาซึ่งการสร้างคุณค่าภาคเกษตรกรรมและการกระจายรายได้แก่คนในท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

บรรณานุกรม

- กมลวัฒน์ โมราคิลปี. (2551). ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีส่วนร่วมของ ตำบลเขาวง อำเภอบ้านตาขุนจังหวัดสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี.
- จุฑามาศ กระจำศรี. (2551). การจัดการความรู้สู่เรื่องเล่าของชุมชนแหลมโพธิ์เพื่อการท่องเที่ยว เชิงเกษตรอย่างยั่งยืน. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ดวงกาญจน์ วัฒนบุญ. (2552). แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนอำเภอบ้านดอนในการ จัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏ สุราษฎร์ธานี.
- ธีระยุทธ์ ขุนศรีแก้ว. (2551). การจัดการข้อมูลการท่องเที่ยวด้วยระบบคอมพิวเตอร์อย่างง่าย: กรณี ศึกษาการเลี้ยงหอยในอำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. สุราษฎร์ธานี: วิทยาลัยตาปี.
- ธวัช ศรีไทย. (2551). การจัดการข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานีในรูปแบบ เว็บไซต์. สุราษฎร์ธานี: วิทยาลัยตาปี.
- นิรมล เสริมทรัพย์. (2551). การจัดการการตลาดในองค์การภาครัฐเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาสวนปาล์มน้ำมนต์วันทนา กองบิน 7 กองพลบินที่ 4 กองบัญชาการยุทธ ทางอากาศ. สุราษฎร์ธานี: วิทยาลัยตาปี.
- ปัญญา แสงสุริยัน. (2551). การท่องเที่ยวจังหวัดสุราษฎร์ธานีจากอดีต ปัจจุบัน และแนวโน้ม ในอนาคต. ใน การประชุมวิชาการและนิทรรศการจังหวัดสุราษฎร์ธานี. จัดโดยจังหวัด สุราษฎร์ธานี ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- พัสดรา เรืองศรี. (2552). แนวทางการจัดกิจกรรม การสื่อความหมาย และสิ่งอำนวยความสะดวก แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร: กรณีศึกษาสวนสมรม จังหวัดสุราษฎร์ธานี. สุราษฎร์ธานี: วิทยาลัยตาปี.
- พิชัย สุขวุ่น. (2551). รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวสวนยางพาราของตำบลพรุพี อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ภัทรดี อินทปนต์. (2551). กลยุทธ์การสร้างตราและการประชาสัมพันธ์ของชุมชนลีเล็ด อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- วิชชุดา ให้อจริญ. (2552). การจัดการความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร: กรณีศึกษา สวนทุเรียนบ้านเขาป้อม อำเภอกะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัย ราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- วรรณวิชณีย์ ทองอินทราช. (2551). การวิเคราะห์อุปสงค์ อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณี ศึกษาพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

- วัชร พิษผล. (2551). รูปแบบเส้นทาง กิจกรรม และการสื่อความหมายการท่องเที่ยวเชิงเกษตร: กรณีศึกษาสวนสมุนไพร ตำบลคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- วิทยา คักดา. (2551). การพัฒนาเครือข่ายยุทธศาสตร์กับการสร้างองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี: กรณีศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. สุราษฎร์ธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2.
- วิจิตร วรปัทมศรี. (2551). การพัฒนาเครือข่ายยุทธศาสตร์กับการสร้างองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี: กรณีศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3.
- สอรรถ มากบุญ. (2551). การวิจัยเพื่อเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวบริเวณอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. สุราษฎร์ธานี: วิทยาลัยชุมชนสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี.
- สมมาส เล็งสุย. (2551). รูปแบบการพัฒนาศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ ตำบลดอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- เสนีย์ ภูวเศรษฐาร. (2551). บทบาทของภาคธุรกิจในการผลักดันการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน. ใน การประชุมวิชาการและนิทรรศการจังหวัดสุราษฎร์ธานี. จัดโดยจังหวัดสุราษฎร์ธานี ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- โสภณ บุญล้ำ. (2551). รูปแบบกิจกรรมและเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มผู้ผลิตไข่เค็มไชยา ตำบลเลม็ด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- อุทิศ ภูมิชัย. (2551). การพัฒนาเครือข่ายยุทธศาสตร์กับการสร้างองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี: กรณีศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. สุราษฎร์ธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1.
- เอกชัย แสงมณี. (2551). การรวบรวมองค์ความรู้เกษตรท้องถิ่นและการสร้างเครือข่ายเกษตรอำเภอและเกษตรกรเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุราษฎร์ธานี. สุราษฎร์ธานี: วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี.

Translated Thai References

- Boonlam, Sophon. (2551). *Model of Activity and Agro-Tourism Routes of Salted Egg Makers, Tambon Samed, Chaiya District, Suratthani Province*, Suratthani: Suratthani Rajabhat University. (In Thai)
- Haicharoen, Witchuta. (2552). *Safety Management at Agro-Tourism Destination: A Case Study of Durian Plantation at Ban Khaopom, Samui District, Suratthani Province*. Suratthani: Suratthani Rajabhat University. (In Thai)
- Inthapantee, Pattarawadee. (2551). *Branding and Publication Strategy of Leeled Community, Punpin District, Suratthani Province*. Suratthani: Suratthani Rajabhat University. (In Thai)
- Koson, Somchao. (2551). *Human Resources Development towards Sustainable Tourism, Suratthani Province, Disciplinary Conference and Exhibition Suratthani Province*, Organized by Suratthani Province at Suratthani Rajabhat University. (In Thai)
- Krachangsi, Juthamat. (2551). *Knowledge Management towards the Tale of Lampbo Community for Sustainable Agro-Tourism*. Suratthani: Suratthani Rajabhat University. (In Thai)
- Makboon, Sorrut. (2551). *The Study to enhance Tourism Potential at Ao Bandon, Suratthani Province*. Suratthani: Suratthani Community College Prince of Songkhla University, Suratthani Campus. (In Thai)
- Morasin, Kamonwan. (2551). *Participative Agro-Tourism Development Strategy of Tambon Khaowong Bantakhun District of Suratthani Province*. Suratthani: Prince of Songkhla University Suratthani Campus. (In Thai)
- Peutpon, Watcharee. (2551). *Model of Activity Route and Agro-Tourism Interpretation: A Case Study of Herbal Garden at Tambon Klongplab, Bannasan District, Suratthani Province*. Suratthani: Suratthani Rajabhat University. (In Thai)
- Phoomchai, Utid. (2551). *Youth Farmer Network Development and the Creation of Knowledge Body of Local Farmer*, Suratthani Province: A Case Study of Surattani Education Area 1, Suratthani: Surattani Education Area 1. (In Thai)

- Phuwasetthavorn, Senee. (2551). *The Roles of Business Sectors towards the Tourism Furtherance towards Sustainability, Disciplinary Conference and Exhibition Suratthani Province*, Organized by Suratthani Province at Suratthani Rajabhat University. (In Thai)
- Ruangsrri, Pastra. (2552). *Guidelines to Activity Creation of Interpretation and Facility of Agro-Tourism Destination: A Case Study of Mixed Orchard in Suratthani*. Suratthani: Tapee College. (In Thai)
- Saengmanee, Ekachai. (2551). *Compilation of Local Agricultural Knowledge Body and District Agriculture Networking and Farmers to Promote Agro-Tourism of Suratthani Province*, Suratthani: Agricultural and Technology Suratthani College. (In Thai)
- Saengsuriyan, Panya. (2551). *Tourism in Suratthani from the Past to Present and Future Tendency: Academic Conference and Exhibition of Suratthani Province, organized by Suratthani Province*: Suratthani Rajabhat University. (In Thai)
- Sakda, Wittaya. (2551). *Development of Youth Farmer Network and the Creation of Local Knowledge Body Suratthani: A Case Study of Surattani Education Area, Area 2, Suratthani*: Surattani Education Area 2. (In Thai)
- Sengsui, Sommart. (2551). *Model of Potential Development of Agro-Tourism Management of Aquacultural Farmers at Tambon Donsak, Donsak District, Suratthani Province*. Suratthani: Suratthani Rajabhat University. (In Thai)
- Sermsep, Niramom. (2551). *Marketing Management in Public Sectors to Promote Sustainable Agro-Tourism: A Case Study of Wantana Oil Palm Plantation 7 Division Aviation Brigade, 4th Division, Air Strategic Head Quarter*. Suratthani: Tapee College. (In Thai)
- Sookwoon, Pichai. (2551). *Model of Tourism Activity in Rubber Plantations in Tambon Prupree, Bannasan District, Suratthani Province*. Suratthani: Suratthani Rajabhat University. (In Thai)
- Srikhunkaew, Teerayuth. (2551). *Tourism Data Management with Basic Computer System: A Case Study of Clam Farming in Kanchanadit District of Suratthani Province*. Suratthani: Tapee College. (In Thai)
- Srithai, Thawat. (2551). *Data management of Agro-Tourism Destinations of Suratthani Province in the Form of Website*. Suratthani: Tapee College. (In Thai)

- Suratthani Office of the Provincial Affairs. (2548). *Provincial Final Report*. Suratthani: Suratthani Office of the Provincial Affairs. (In Thai)
- Thongintarat, Wanwitchanee. (2551). *Demand and Supply Analysis of Agro- Tourism: A Case Study of Ao Bandon Suratthani Province*. Suratthani: Suratthani Rajabhat University. (In Thai)
- Watboon, Tuangkan. (2552). *Guidelines for the Participation of Ao Bandon Community towards Agro-Tourism management of Suratthani Province*. Suratthani: Suratthani Rajabhat University. (In Thai)
- Worapattamasi, Wijit. (2551). *Development of Youth Farmer Network and the Creation of Local Knowledge Body Suratthani: A Case Study of Surattani Education Area, Area 3, Suratthani*: Surattani Education Area 3. (In Thai)